

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Prima. De Natura Angelorum secundùm se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO I.

DE NATURA ANGELORUM SECUNDUM SE.

QUÆSTIO I.

An in Universo dentur Angeli?

I. Dantur Angeli.
 Respondeo ad Quæstionem, & intelligendo per Angelum Creaturam aliquam nullo sensu perceptibilem.

Dico I. Affirmative, id est esse de fide. Ita communissima contra Atheos, qui sicut Deum sic quoque omnem spiritum negant, & Sadducæos dicentes: Non esse Resurrectionem, neque Angelum, neque spiritum, Act. 23.

Et probatur primò ex Scriptura, quæ frequentissimè tum in antiquo, tum novo Testamento Angelorum mentionem facit, ut Angelus, qui loquebatur in me, & volavit Angelus ad me, Isaia 1. Angelus suus mandavit Deus de te, Pl. 90. Qui facit Angelos suos spiritum, Pl. 103. Angeli eorum semper videntur faciem Patris mei, qui in Cælis est, Matth. 18.

II. Probatur ex Patribus.

Probatur secundò ex Patribus, Augustino in Enarr. in Pl. 103. dicente: *Quantum non videmus apparitionem Angelorum, abscondita enim est ab oculis nostris, & est in quadam Republica magna Imperatoris Dei, tamen esse Angelos novimus ex fide. Quòd autem per Angelos intelligat spiritus aliquos, id clarè docet concione primà in eandem Pl. 103. his verbis: Spiritus Angeli sunt, & cum spiritus sunt, non sunt Angeli; cum verò mittuntur Angeli sunt: Angelus enim officii nomen est, non natura. Quævis nomen huius naturæ spiritus est; quævis officium, Angelus est. Ex eo, quod est, spiritus est, ex eo, quod agit, Angelus est. Et lib. 15. Civit. cap. 23. ait: Scriptum est, qui facit Angelos suos spiritus, id est, eos, qui naturà spiritus sunt, facit esse Angelos suos, in iungendo eis officium nuntiandi. Qui enim Græcè ἄγγελος dicitur, quod nomen Latinà declinatione Angelus perhibetur, Latinà linguà Nuntius interpretatur.*

III. Item ex D. Bernardo.

Probatur etiam ex D. Bernardo lib. 5. de Consideratione cap. 4. sic Angelos describente: *Et primò quidem Civis esse illic (in Cælis) spiritus, potentes, gloriosos, beatos, distinctos in personas, dispositos in dignitates, ab initio stantes in ordine suo, perfectos in genere suo. A Deo conditos divinis laudibus & obsequiis deditos. Hæc omnia legendo comperimus, fide tenemus.*

IV. Dari Angeli non potest naturalis ratione probari.

Dico 2. Dari Angeli nullà ratione naturali convinci potest evidenter. Ita Meratius Valentia &c.

Probatur: Quia potissimè rationes, quæ adhibentur ad demonstrandam existentiam Angelorum sunt istæ: Primò, quia videntur ad Universi pulchritudinem pertinere, cum cederent ad ornamentum; quòd, sicut datur substantia aliqua spiritualis incompleta, detur etiam completa; Secundò, Cæli moventur diversis motibus, qui adscribi non possunt, nisi motoribus Angelis, quos olim Aristoteles, & alii Philosophi intelligentias appellavere: Tertio,

ex mirabilibus effectibus Sagarum, quæ prolati verbulis paucis, mira & stupenda operantur; Idem obfessi, licet ante ignari fuerint, loquuntur diversis linguis, etiam organo linguæ immoto; Iterum Magi Pharaonis stupenda quoque fecerunt signa, producendo serpentes & similia, quæ utique fieri debuerunt, vel per illusionem subducendo virgas, & serpentes veros apponendo: Vel summà celeritate activa passivis applicando, quæ in Deum refundi non possunt, cum alioquin in testimonium falsitatis miracula produxisset; ergò in aliquos spiritus malos & Angelos peccantes; Denique, Dæmones frequenter suggerunt hominibus mala, eosque ad peccata pertrahunt; ergò: Hæc, inquam, sunt rationes, quibus aliqui Angelos demonstrare conantur, sed istæ non convincunt, ergò: probatur min. Non prima, quia multa alia quoque sunt, quæ ad pulchritudinem Universi conducunt, ut alia materia, Corpus simplex, magis frugifera Provincia, &c. quæ tamen defacto non sunt, stante enim rerum possibilitate, Divina voluntas omnium effectrix libera est, ut ponat vel omitat; ergò ex hoc nihil sequitur. Sed nec ex secunda, quia Cæli moveri possunt ab impulsu à Creatore ipsis impresso, vel ex natura sua, vique innatà & inclinatione intrinsicà, vel denique ab ipso Deo, nec in hoc aliquid apparet inconveniens, ergò. Tertia etiam ratio non convincit, quamvis enim verum sit, mira fecisse Magos Pharaonis, mira etiam facere sagas & mira fieri, ipsas frequenter somnare & aliis modis illadi; Obfessos variis linguis loqui, & homines suggestionibus pravis ad malum pertrahi, quæ quidem, licet à Deo non fiant, unde scitur, quòd ista omnia non fiant ab animabus separatis, quæ à corporibus solutæ perspicaciorem intelligendi vim habent, & majorem movendi se & alia, velocitatem, adeoque in illas refundi poterunt illa mira, consequenter non convincunt dari aliquos spiritus malos.

QUÆSTIO II.

Quando & ubi sint Angeli creati?

Circa primam partem Tituli inprimis certum est, Angelos non fuisse ab æterno, sicut nec ullam creaturam, seu spirituales, seu corporales contra Aristotelem & plures alios Philosophos, ex Scriptura & ex cap. Firmiter de summa Trinitate. Attamen nonnulli Patres Græci, ut Gregorius Nazianzenus, Basilii, Damascenus, &c. & etiam aliqui Latini, ut Ambrosius & Hieronymus voluerunt, eos longo tempore ante mundum conditum creatos esse. Econtrà verò D. Augustinus, Gregorius Magnus, Beda, Hugo à S. Victore, & plures alii docent, eos fuisse simul cum mundo condito creatos, ita, ut Cajetanus, Vasquez, Sixtus Senensis dicant in hac re nihil certi dici posse, cum nihil sit ab Ecclesia determinatum, secunda tamen sententia eis probabilior videtur, estque communior, unde etiam cum ea

Dico

V. Solvuntur rationes pro parte affirmantis.

I. Angeli non fuerunt ab æterno.

II.
Angeli sunt
creati cum
Cælo.

Dices I. Angeli probabiliter creati sunt simul cum Cælo & terra. Ita Patres pro secunda sententia citati.

Probatur primò ex Scriptura, quæ clarè insinuat, Deum omnium primò creasse Cælum & Terram, ut Gen. 1. *In principio creavit Deus Cælum & Terram*, Pl. 101. *Immo tu Domine Terram fundasti*: ergò non fuerunt antecesserent creati; sed nec etiam post, quia Job. 31. dicitur: *Ubi eras, quando ponebam fundamenta Terræ cum me laudarent astra matutina, & jubilarent omnes Filii Dei*; ergò fuerunt simul creati cum Cælo & Terra.

III.
Probatur ex
Concilio La-
teranensi.

Probatur secundò Ex cap. Firmiter de summa Trinit. ex Innocentio 3. in Concilio Lateran. ubi habetur: *Creator omnium visibilium & invisibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque condidit creaturam, spirituales & corporales*; Angelicam videlicet & mundanam; ergò Angeli simul cum creatura mundana creati sunt. Quæ autoritas probabilissimè probat Conclusionem & quidem ita, quòd aliqui planè voluerint asserere, hanc esse determinationem de fide, verum, ut admonet Sixtus Senensis, non semper sunt attendenda præcisè verba Conciliorum, sed mens, cum autem Concilium Lateranense ibi tantum intendat damnare errorem Originis dicentis: *Deum creasse à principio substantias spirituales tantum, deinde quibusdam illarum peccantibus, creasse corpora, in quibus eas tanquam in corporibus puniret*, ideò incidenter tantum egit de Creatione Angelorum simul cum creatura humana. Item ly simul posset intelligi, ut significat pariter, prout notat Vasquez, ideò non est tam certum, an Conclusio sit de Fide, quæ proinde

Probatur tertio: Angeli mali statim post creationem suam, vel saltem parva intercedente morula, peccarunt, ut colligitur ex illo Joan 8. *ille homicida est ab initio*, sed quando peccarunt, jam fuerunt Cæli creati & Terra; ergò simul cum Angelis; probatur min. Quia Angeli post peccatum statim detrusi fuerunt ad infernum, sed infernus est in medio Terræ, ergò Terra jam tunc fuit creata. Sed

IV.
Angeli post
peccatum sta-
tim sunt de-
trusi in in-
fernum.

Dices: Angelos post peccatum suum non statim fuisse detrusos ad infernum, quia primò potuerunt manere interim alibi; secundo homines post peccatum non fuerunt statim puniti; ergò non constat, quòd Angeli sic sint detrusi, maxime cum Scripturæ, quæ de casu Angelorum loquuntur, non dicant statim decidisse & dejectos esse. Sed Contrà primò: Si Angeli manserunt alibi, quæro, quid sit illud alibi? si aër, parum curo, quia satis est, quòd in illum, veluti in locum suæ punitionis sint relegati, verum tunc aër cum nondum fuerit, melius dicam, quòd aliqui ad infernum proprium, aliqui ad locum caliginosum derurbati sint, ubi nunc aër est, & in eo adhuc maligni spiritus commorantur ad exercitium hominum. Contra secundum: Licet homines non sint statim post peccatum ad infernum detrusi, non sequitur etiam Angelos non esse detrusos, tum quia illis misericordia Divina providit de remedio salutis, non his: Tum illi magis malitià, hic verò fra-

gilitate peccarunt; Tum quia Sancti Patres communiter docent, Diabolum statim puni- tum fuisse inferno. Sed dato etiam, quòd non esset statim puniti & detrusi in infernum, ex hoc nequit tamen inferri, quòd non fuerit creatura corporalis, quando illi peccarunt, quia statim, ut peccarunt, fuit determinata illis poena, *utrum ignem æternum, qui paratus est Diabolo &c.* Matth. 25. Sed illa fuit ignis; ergò tunc statim fuit, & consequenter simul creati. Sed pro Contraria sententia

Opponitur Autoritas Sacre Scripturæ, Job. 40. ubi de Behemor (Diabolo) dicitur: *Ipse est principium Viarum Dei*. Id est, ipse est prima creatura, quam Deus condidit; ergò Diabolum, & consequenter quicumque Angelus non est conditus simul cum Cælo & Terra, sed antecesserent. R. primò dist. ant.: Behemor est principium viarum Dei in ordine durationis nego ant. in dignitate & excellentià, qui fuit signaculum Dei dictus, concedo ant. & nego consequens. Itaq; Diabolum & Angeli ejus dici possunt, quòd sint principium viarum Dei negative, id est, quòd nihil ante ipsos creatum sit, non verbè positivè, quia ipsi creati non sunt ante Cælum & Terram, sed simul. R. secundò: Litteraliter explicando in dicto loco sermonem esse de Elephantem, vel grandi aliquo dracone, qui ob fortitudinem & robur dicitur principium viarum Dei.

Instatur: Quælibet promissio ad extrinsecum fieri debet, sed Deus promissum suum ante mundi constitutionem venturum in mundum; ergò alicui facta debuit esse, *subiuncto*, sed non hominibus, qui antea non fuerunt; ergò Angelis, consequenter illi fuerunt, major patet: probatur min. quia ad Titum 1. dicit Apostolus Christum, *ejusque hodie secundum pietatem, in spem vite æternæ, quam promissit, qui non mentitur, Deus, ante tempora secularia*, id est, ante mundum & tempora seculi: ergò. R. primò: Si per ly *promissit* intelligatur promissio propriè dicta, per tempora secularia intelligenda esse plurima secula, sic sensus est, quòd Deus promissit Filium suum in spem vite æternæ ante multa secula, id est Abrahamæ & Prophetis Sanctis. R. secundò: Si per ly *ante tempora secularia* intelligatur ante mundi constitutionem, per ly *promissit* intelligendum esse decretum, ut sit sensus, quòd Deus decreverit Christum ante seculum conditum.

Dices: Videtur Divinæ bonitatis magis contentaneum, ut se alicui creaturæ nobilitati ad extrinsecum communitet, quam mundum totum producendo; ergò dicendum est, quòd Angelos antecesserent produxisset ante mundum. R. nego ant. Quia libera Dei voluntas ita perfecta est, ut nullam habeat regulam majoris, vel minoris contentaneitatis, sed quæcumque vult, perfectissimè & rectissimè vult, quando & quomodo vult. Imò si ista contentaneitas probaret aliquid, probaret etiam, quòd ab æterno se debuisset creaturæ alicui communitare. Nec ex non productione censeri potest otiosus, qui licet nunquam aliquid ad extrinsecum produxisset, otiosus dici non potuisset, sed multum produxit, cum Filium ad intrinsecum &c.

& spiritum spiravit. Hæc pro prima parte: pro secunda

pro stadio & via, sed pro Patria, tunc autem fuit ordinatum pro via.

VII. *Angeli sunt creati in celo Empyreo.* Dico 2. Angeli probabiliter creati sunt omnes in Cælo Empyreo. Est communior cum Magistro sententiarum contra Vasquez.

Probatur primò: Ibi Diabolus creatus est, ubi peccavit, sed peccavit in Cælo Empyreo; ergò ibi creatus est: probatur min. Ibi peccavit, unde per superbiam cecidit, & quò per humilitatem homo venire debet, sed homo debet venire ad Cælum, ergò: probatur min. ex D. Bernardo Serm. 2. de verbis Isaie, ubi dicit: *Qualem ergò putas, necesse est, hominem inveniri, qui repudiati locum Angeli sortiatur?* Et infra: *Exierunt & vacuum est relictus locum, quam accipiet alter.* Nonne Deo subjecta erit anima mea? atquin nec tibi locum erit in templo. Ubi satis insinuat, Diabolum ex Cælo cecidisse, & hominem illic ascensurum, & locum ejus occupatum. Sed

Probatur secundo: Angeli sunt partes universi; ergò in universo creati debuerunt, in nulla autem parte ejus potius, quam in Cælo Empyreo, cum tunc probabiliter aliud non fuerit, utpote cum primà die creati sint, ergò. Sed in contrarium

VIII. *Explicatur Scriptura.* Opponitur Authoritas Scripturæ, nam Isaie 14. in persona Luciferi dicitur: *In Cælum ascendam, supra astra Dei exaltabo solium meum, similis ero Altissimo;* ergò in altius Cælum voluit ascendere; ergò in Empyreo creatus non fuit, quia illud est altissimum. R. Ibi litteraliter esse parabolam de Rege Babylonis, cujus excidium prædicitur, ex eo, quòd sicut Deum volebat se honorari, unde, quemadmodum figuratè applicatur ille textus Lucifero, ita etiam figuratè debet intelligi Cælum, nempe Celitudo Divinitatis & ejus æqualitas, quam Lucifer affectavit, cum astra tunc nondum fuerint creata; unde consequenter etiam figuratè exponit Mellissus Doctor tract. de grad. humilit. cap. 10. Ascendam super altitudinem nubium, sedebo in monte, in lateribus Aquilonis, dicens: Neque Aquilonem hunc corporalem, nec sedem hanc intelligo materialem. Puto autem per Aquilonem reprobandos homines fuisse designatos, per sedem potestatem in illos. Ut, quomodo Altissimus suâ sapientiâ, & bonitate omnibus filiis obedientiæ præerat, ita & tu super omnes filios superbiæ rex constitutus, tuâ eos astutâ malitiâ, ac malitiosâ astutiâ regeres, per quod Altissimo similis esses.

IX. *Peccatum Angelorum extrinsecè tantum in seculo colat.* Instatur: Videtur inconveniens, quòd illud Regnum beatitudinis peccati fœditate macularetur, de quo dicit D. Gregorius, in quo est pax summa, nec ulla scandala inveniuntur, quæ colligantur: ergò. R. negando ant. quia Cælum Empyrium tantum extrinsecè peccato Angelorum fuit infectum, nec hoc est inconveniens magis, quam quòd Paradisus sit infectus peccatis primorum parentum; quòd autem defacto non inveniuntur scandala, quæ colligantur, non sequitur, quòd antecedenter non fuerit inventum ab eo, qui in Angelis suis reperit pravitatem, quia nunc non est amplius ordinatum F. Amandi Hermann Metaphysica.

Urgetur: Convenientius videtur esse, dici Angelos esse extra Cælum Empyrium creatos, quàm intra, quia sic magis agnoscerent Dei beneficium & auxilium speciale, quòd ex se ad illud attingere non possint, sed ex gratia per merita attingere deberet. R. negando antec. Nam sicut probatur hinc, quòd extra debuissent creari, ita probari potest, intra debuissent creari, & alterâ die extrâ poni, ut humiliter agnoscerent, locum illum eis non esse conaturalem, sed per gratiam ab eis esse adipsendum. Paritas de Adamo nihil etiam concludit, quia sequeretur, quòd etiam Eva debuisset extrâ fuisse producta, cum tamen intra Paradisum sic efformata.

Non est convenientius creare intra vel extra cælum.

QUÆSTIO III.

An Angeli sint substantiæ corporeæ?

I. Angelum corporeum esse, dupliciter intelligi potest, Primò ita, ut Angeli ita sint, & dicantur corporei, ut reverâ, vel totaliter consentent ex substantia corporea, sicut Cœli, astra &c. vel saltem sint compositi ex forma spiritali, & materiâ nostrâ Physicâ, sicut homines. Secundo dici possunt Angeli corporei taliter, nò quidem, quòd sicut astra & Cœli compositi sint, sed nec quòd ex materia tali, quali est homo; sed ex substantia aliqua spiritali, & aliâ quâdam materiali valde subtili, & ad spiritualement accedente, simili aëri vel igni. In primo sensu nonnulli, & inter alios Tertullianus putavit, Angelos esse omnino corporeos, quod tamen à Patribus, & ab omnibus Theologis defacto reprobatur. In secundo sensu plures Sancti Patres, tam Græci, quàm Latini docuerunt, Angelos præter substantiam spiritualement involvere quoq; aliquam materialem distinctâ speciei à nostrâ, tanquam partem essentialem. Ita sensit olim Cæsarius, Origines, S. Basilii, S. Athanasius, & etiam ipsi nostri Doctores ambigui fuerunt. Nam Divus Augustinus frequentissimè in Angelis corpora supponit, nam lib. 1. de Civit. cap. 12. & 13. definit Angelum, quòd sit *Animal rationale immortalè*: lib. 83. qq. q. 47. dicit: *Angelica corpora, qualia nos habituros speramus, lucidissima, atq; ætherea esse credendum est.* Et lib. 8. Civit. cap. 16. dicit: *Dæmones esse genere animalia, animo passiva, mente rationalia, corpore aërea, tempore æterna.* Quæ omnia, vel ex mente aliorum, vel dubitanter dicta esse credendum est, nam, ut ipse, quod in libris 83. qq. q. 67. dixerat: *Summos Angelos spiritualiter vivere, infimos autem animaliter, retractans lib. 1. Retract. cap. 26. dicit: Esse audaciùs dictum de infimis, quam ut possit Scripturis Sanctis, vel ipsis rebus ostendi.* Ex quo patet, ipsum vel ex mente aliorum locutum fuisse, vel planè dubitanter; sicut ipsum dubitasse clarè insinuat Mellissus Doctor ipse quoque dubitans, Sermon. 5. in Cant. ubi sic ait: *Ceterum Angelica corpora utrum nam ipsis spiritibus naturalia sint, sicut hominibus sua, & sint animalia, sicut homines, immortalia tamen, quod nondum sum homines.* Cum tamen in sui veritate præ subtilitate naturæ, atq; substantiæ suæ

Dupliciter potest aliquid esse corporeum.

II. *Mens SS. Patrum circa corpora Angelorum.*

Rrrrr impal-

impalpabilia sunt, & nostris omnino inattingibilia
 videntur; an vero simplici spiritali substantia sub-
 sistentes, corpora, cum opus est, sumant, rursumque
 expleto opere ponant in eandem, de qua sumpta
 sunt, materiam dissolvenda, nolo ut a me requiratur;
 Videntur Patres de huiusmodi diversa sensisse. (Hic
 citantur ad finem Sermonis plura loca Divi
 Augustini) nec mihi perspicuum est, ut alteru-
 trum doceam. Similiter lib. 5. de Considera-
 tione cap. 4. sententiam de corporibus ange-
 lorum iudicium suum suspendit, ait enim:
*Quoniam de corporibus horum (Angelorum) non
 modo unde sint, sed & an aliquatenus sint, hæret
 sententia aliquorum, unde si quis magis inter opi-
 nabilia ad ponendum censuerit, non comendo. Ma-
 gis tamen inclinari utrumque; Doctorem San-
 ctum ad negativam partem ex infra dicendis
 patebit: ac proinde*

III.

*Angeli non
 sunt corporei,
 nec ex nostra
 materia.*

DICO I. Angeli non sunt adequatè corporei,
 vel etiam ex materia sublunari nostra tanquam
 parte essentiali & spiritu compositi, ut homo. Ita
 fides Catholica & Sancti Patres, maximè D.
 Bernardus, qui, licet de corporibus Angelo-
 rum dubius sit, non est tamen dubius de simi-
 libus corporibus, qualia nos & alia subluna-
 ria habent, unde Serm. 5. in Cant. asserens
 ad initium, omnem spiritum, excepto Deo,
 corpore opus habere, notanter interponit,
 quod necessarium sit corpus, *corporeive simi-
 litudo.*

Probatur primò Ex cap. Firmiter de
 summa Trinit. & Fide Cathol. ubi dicitur: Deum
 ab initio temporis condidisse creaturam spiritualem
 & corporalem, id est Angelicam & mundanam,
 deinde humanam, quasi communem ex spiritu &
 corpore constitutam; ubi substantiam Angelicam
 in primis opponit mundanæ, quæ merè corpo-
 ralis est, & cum subdat humanam mediam ve-
 luti ex spiritu & corpore constitutam, satis
 insinuat, Angelicam non habere aliquid
 de corpore, alioquin non esset una ex extre-
 mis, sed etiam ex medio; ergò Angelus
 non est totus corporeus, nec ex materia no-
 stra sublunari. Imò hæc Autoritas probat
 etiam Conclusionem sequentem. Interim
 præsens

IV.

*Ex nobilitate
 naturæ.*

Probatur secundo: Angeli sunt
 Nobiliores homine; ergò non sunt corporei,
 sicut homo: ant. patet, ex eorum virtutibus,
 Angeli enim movent Cælos, & alia multa faci-
 unt, quæ homines efficere non possunt; proba-
 tur consequè. Quia alioquin non essent excel-
 lentioris & nobilioris naturæ.

V.

*Ex eorum
 operationibus.*

Probatur tertio: Angelorum ope-
 rationes non dependent à corporibus; ergò
 ipsi non sunt corporei, quia si operari non
 prærequirit corpus, nec esse requirit, quia
 tale esse iudicamus, quale est operari; proba-
 tur ant. quia operationes Angelorum potissi-
 mæ sunt intelligere & movere, sed hæc ope-
 rationes non prærequirunt corpus; non quidem
 intelligere, tum ex Sancto Bernardo in Cant.
 Serm. 5. (Suppono creaturam rationalem fieri

beatam per operationem intellectus, & volun-
 tatis) dicente: Nec brutum ergò, nec Angelum spiri-
 tum, ad ea capeffenda, quæ beatam faciunt spiritalem
 creaturam, suis ullo modo corporibus adiuvantibus, ille
 quidem pro innata soliditate non capiens, iste vero
 pro Excellentioris gloriæ prærogativa non indigens;
 ergò Angelorum intelligere non prærequirit
 corpus, unde, quando Mellissus Doctor in
 Angelis corpus requirit & ponit, ordina-
 riè loquitur de eorum missionibus ad ho-
 mines, nam ait: *Quoniam ergò modo implere
 ministerium suum absque corpore præsertim apud
 viventes in corpore? Tum quia anima separe-
 ta non dependet in intelligere à corpore,
 ergò. Nec movere etiam, quia Aristoteles
 vel ob id solum negat intelligentias habere
 corpora.*

Probatur quarto: Si Angeli habe-
 rent corpora vel essent organica, vel inorganica.
 Non inorganica, quia per illa non possent
 exercere aliquam operationem vitæ & sensus,
 consequenter non ponenda est in eis materia
 corpus constituens, cum forma non ordinatur
 ad materiam, nec unquam ei uniat, nisi
 cum ea opus habet ad esse, vel ad operari. Non
 etiam dici potest, quòd illa corpora sint orga-
 nica, quia talia corpora sunt mixta ex variis
 qualitatibus, præsertim enim habent organum
 ad sensum tactus, sed tale est mixtum ex
 ipsis qualitatibus, quod autem mixtum est,
 corruptibile est, consequenter Angeli essent
 corruptibiles, sicut homines, ubi enim materia
 prima est & qualitates, ibi est potentia ad for-
 mam aliam & privatio, quæ sunt causa corrup-
 tibilitatis.

Dices: Forma angelica satiat totam
 pacitatem & appetitum illius materie, quæ
 satiata non appetit amplius aliam, consequen-
 ter non tendit amplius ad corruptionem.
 Sed Contrà: Nulla forma potest expleere appe-
 titum respectu alterius forme, nisi de actu
 oppositum privationi alterius forme, veluti
 gratiæ, ignis non potest satiare appetitum
 materiæ suæ, quem habet ad formam aquæ,
 nisi de actu esse illi materiæ, quod daret formam
 aquæ, aliàs manet semper in illa materia appe-
 titus ad esse formam aquæ, sed forma angeli non
 dat esse illi materiæ, quod daret quæcumque alia
 forma, ad quam est in potentia illa materia;
 ergò illa esset semper corruptibilis. Confir-
 matur hæc minor: Quia nulla forma dat actum
 oppositum privationi cuiuscumque forme, nisi
 contineat illas actu vel virtualiter, sed forma
 Angeli non continet virtualiter omnes alias
 formas, ad quas est in potentia, materia, ut
 formam ignis, aquæ, animæ sensitivæ &c.
 quia tunc posset producere effectus illarum
 formarum, ut patet de DEO, qui, cum
 omnes formas virtualiter contineat, potest
 producere omnes effectus formarum creatu-
 rum, licet alio modo nobiliori, sed Angelus
 non potest producere effectus aliarum forma-
 rum, ut ignire, calefacere, generare, &c. ergò
 forma Angeli non potest completè satiare ap-
 petitum materiæ. Sed

VIII.

Angeli non possunt generari.

Instabis: Angeli possunt generare, & eos generasse legitur, Gen. 6. dicitur enim *ibi, videntes Filii Dei, filias hominum, quod essent pulchrae, acceperunt sibi uxores &c.* Ergo Angeli in se continent formam animae sensitivae, continent etiam formam ignis, quia Ps. 103. dicitur, quod *Deus faciat ministros suos, Angelos, ignem urentem, vel flammam ignis, ut alii legunt;* ergo continet in se formas illas, consequenter perfecte satiabit forma angeli ejus materiam. Sed R. negando consequentiam, & etiam primum antecedens ex Genesi, nam, ut illum textum exponit D. Augustinus, per Filios Dei intelliguntur filii Seth per Enos, qui primus cepit invocare nomen Domini, erantq; probi & assueti colere Deum, ob quod Filii Dei vocantur, sicut mali vocantur filii Belial vel Diaboli; Per filias verò hominum intelliguntur filiae Cain, ex quibus ob poenam carnalitatatis genuerunt filios monstroforum corporum. Illud, quod ex Psalmo assumitur, accipit idem D. Augustinus in sensu metaphorico, ob flammam amoris ardentis, quo pleni sunt supremi illi spiritus, vel ob vim purgativam, aut punitivam, quam exercent in castigandis peccatoribus. **Ad Contra Conclusionem adhuc**

IX.

Submittitur auctoritates Patrum.

Opponitur Auctoritas Sanctorum Patrum, qui frequentissime Angelis tribuunt corpora, ut patet ex Augustino & Bernardo supra relatis, cujus opinionis etiam fuerunt olim Justinus, Cyprianus, Lactantius &c. & Confirmatur ex auctoritate 7. Synodi ait s. ubi Joannes Episcopus Thessalonicensis probat, Angelos posse depingi, quia sunt corporei, cui tota Synodus annuendo respondit *etiam Domine,* ergo. R. Sanctos Patres dixisse olim Angelos corporeos, non ex mente sua, sed ex opinione Antiquorum Philosophorum; Secundò frequenter ab iis dici corporeos, ex eo, quod missi in ministerium hominum assumant corpora; Tertio si qui dicant esse corporeos, non tribuunt eis tamen talia corpora, qualia habent res sublunares; Quarto dicuntur corporei respectu Dei, nam licet in rei veritate non sint corporei, tamen comparati ad simplicitatem Divinam compositi sunt, & quasi corporei dici possunt, ita expressè D. Damascenus lib. 1. de Fide cap. 17. dicit: *Angelos esse incorporeos, & immateriales in se, materiales autem respectu Dei.* Ad Confirmationem ex 7. Synodo respondeo, quod Concilium annuit quidem, Angelos posse depingi, non probavit tamen rationem, propter quam dicuntur à Joanne Episcopo posse depingi, sed movebatur ex eo, quod frequenter in forma humana apparuerint, sicut depingitur etiam sanctissima Trinitas; nam licet debetur, quod Angeli habeant corpora, reverà tamen dici non potest, quod habeant humana, cum tamen in iis depingantur.

X.

Angeli non offenduntur Physice odoribus.

Arguitur ex ratione: Angeli delectantur quibusdam odoribus sensibilibus in sacrificiis, aliis iterum offenduntur, item delectantur demones rebus veneratoris, & cruciantur igne infernali, sed hæc de eis non possent verificari, nisi angeli & demones essent corporei, ergo. R. dist. ma. delectantur &c. formaliter
F. Amandi Hermann Metaphysica.

& proprie, nego maj. objective, concedo maj. & nego min. Quia ad tales delectationes & dolores objective perceptos non opus habent corpore, sed dum illa objecta intellectualiter percipiunt, spirituali effectu in iis sibi complacent, vel odio spirituali displicent, prout dicit Scotus de igne infernali, quod demones & animæ damnatæ ab eo cruciantur per violentiam ejus contemplationem, & nolitam in eo detentionem.

Dices: Ad pulchritudinem universi pertinere videtur, quod saltem aliqui Angeli sine corporei licet non habeant sensationes corporeas, nam cum dentur aliqua creaturæ merè corporales, aliæ merè spirituales, & aliæ mediæ habentes vim sensitivam, ita etiã dentur mediæ sine tali vi sentiendi. R. non omne, quod conveniens est ad pulchritudinem universi; asserti debet, nisi ratione, vel auctoritate probari possit.

Dico 2. Nec Angeli sunt corporei in secundo sensu, seu in quantum essent compositi ex substantia spirituali, & aliqua materia alterius & subteriori rationis à nostra, tanquam comparte essentiali. Ita subtilis Doctor. Contra Richardum Alensem, D. Bonaventuram, &c.

XI.

Angeli non sunt ulla modo compositi.

Probatum primò ex Scriptura
Ad Hebræos 1. Omnes sunt Administratores spirituum. Apocal. 1. & 5. dicuntur: *Septem spiritus assistere ante Thronum Dei: mitti in omnem terram,* & in Evangelio sæpè demones vocantur *spiritus immundi,* in quibus & similibus locis Scriptura satis insinuat, Angelos esse simpliciter spiritus, & nullo modo habere corpora, cum hunc modum non adhibeat, quando loquitur de homine licet habeat partem spiritualem, sed si spiritualis compars adducitur, vocatur anima, Angeli autem nulli leguntur habere animas: hinc D. August. lib. 1. Retract. cap. 11. ait, Angelos Sanctos habere animas, nusquam me legisse in Divinis eloquiis, canonicisq; recolo: & cap. 16. dicit: *Animas dictas esse Angelorum, aut non omnino, aut non potest facile in Scripturis Sanctis reperiri.* Si autem corpora haberent, utiq; possent dici animata, & animas habere, ergo: hinc

Probatum secundò ex Patribus:
Augustino lib. 1. Retract. cap. 11. *Angelorum Sanctorum nomine omnem sanctam Creaturam spirituales nominaverim in Ps. 103. Spiritus Angeli sunt, lib. 15. de Civit. cap. 23. Eos, qui naturæ spiritus sunt, facit esse Angelos: & alibi sæpè, demones immundos spiritus, malignos, fallacissimos & nocendi cupidissimos spiritus vocat.* D. Bernardus lib. 5. de Confid. cap. 3. Angelos spiritus vocat, & magis proximos Deo, quam animam, ait enim, *spiritus est Deus, sunt & Angeli Sancti, & hi supra te: & Serm. 3. in Cant. vocat: Supercaelestes spiritus: ergo.*

Probatum tertio ex ratione; Ex
Scoto: Illud, quod habet operationem immaterialem, ita quod non possit recipi, nisi in subiecto immateriali & inextenso, est immateriale, sed Angeli sunt tales, ergo: probatur min.
Rrrr 2 quia

quia intelligere solum potest recipi in Anima rationali & Angelo, consequenter sicut illa, ita iste erit totaliter immaterialis.

Probatur quartò Ex eodem 2. d. 2. q. 8. Si Angeli essent corporei, non posset esse Legio in uno corpore humano obsessio, quod tamen in Scriptura legitur Luca 8. ergò. Probatur sequela, quia Legio habet 6666. ex Divo Bonaventura, sed tantus numerus demonum corporeorum in corpore humano locum habere non potest, nisi demonum corpora essent valde parva, & consequenter imperfectissima in genere corporis.

Dices: Demonum corpora sunt valde subtilia, unde non implicat, quòd tot in eodem sint corpore. Sed Contrà, quantumcunq; sint subtilia, aliquem tamen locum occupare debent, & sic tot non possunt esse simul.

Probatur quintò Ex eodem Doctore quodl. q. 9. a. 2. Quod est per se subsistens ultimè actualitate, nec per se ordinatur, aut est ordinabile ad aliquem ulteriorem actum, non potest esse forma alicujus materiæ, Angelus est tale quid, ergò: probatur min. Angelus est perfectus in specie perfecta, imò perfectior, quàm sit aliqua substantia materialis, sed aliqua substantia materialis est ita in actu, ita, quòd non sit ordinabilis ad aliquem ulteriorem; ergò multò minùs Angelus: probatur maj. ex Aristotele 8. Metaph. ordo specierum & ordo numerorum, sicut ergò unus numerus excedit alium numerum, ita una species, aliam speciem.

Probatur sextò: Unum corpus non potest penetrare aliud corpus, nec unum materiale aliud, sed Angeli penetrant corpora, quod faciunt, quando intrant hominem, eumq; totum occupant, estq; communis conceptus Angelorum, posse penetrare, ergò non sunt corporei & materiales.

Dices: Angelos non penetrare corpora, sed ea intrare per poros. Sed Contrà, Angeli mali ceciderunt de Cælo, in quo creati fuerant & in quo peccarant, sed Cæli, saltem aliqui, non habent poros, cum dicantur: *Solidi quasi ere fusi* apud Jobum; ergò per poros non poterant cadere. Deinde si intrarent per poros, vel deberent habere corpora minutissima & imperfectissima in genere corporum; vel deberent secari & dividi, deberet enim una pars intrare per unum porum, altera per alium, quæ omnia an non sint ridicula? Sed contra Conclusionem directè

QUÆSTIO IV.

An Angeli sint omnino incorruptibiles?

I.
Differentia inter corruptionem, & annihilationem.

Notandum ex Doctore subtili corruptibilitatem, esse affectionem propriam corporis mixti. Distinguitur autem corruptio ab annihilatione ex eo, quòd non possint dici ad convertentiam, omne enim, quod est corruptibile, est annihilabile, non tamen statim, quod est annihilabile, est corruptibile; Res verè dicitur annihilabilis, quatenus creata, ab alio causata, non habens ex se esse, indifferens omnino adesse & non esse, includens possibilitatem

tantum ad existendam Logicam secundum non repugnantiam. Corruptibilis verò dicitur res, quatenus composita ex parte actuali & potenciali, realiter distinctis, quarum una separabilis ab altera, in potentia contradictionis ad quæcumque actum à se realiter distinctum. Itaq; corruptio est carentia suæ formæ in materia, annihilatio est totalis defectio rei; Corruptio habet negationem intra genus, annihilatio extra. Hoc prænotato

DICO I. *Angeli sunt incorruptibiles.* Ita communissima, Patres & ex fide. Effig. D. Bernardi lib. 5. de Confid. cap. 4. ubi eos vocat *impasibiles* & ego infero; ergò incorruptibiles, quia corrumpi non potest, quod per nullam causam agentem potest pati, omnis enim corruptio fit, vel per destructionem subjecti, vel per formæ contrariæ inductionem, vel per admixtionem qualitatum contrariarum, sed etc. ergò. Divo Bernardo adjungo auctoritatem D. Dionysii de Divin. Nom. dicentem: *Indestructibiles substantiæ vitam habent indeficientem, et immunes corruptione, morte, materia & generatim cæsione mundi.*

Probatur secundò Ratione: Corruptibile dicitur, cujus una pars potest ab alia dissolvi, sed Angelus est omnino simplex simplicitate opposita compositioni ex materia & forma; ergò est incorruptibilis: probatur conseq. quia corruptio non est pura negatio, sed privatio in subiecto apto, ergò angelus carens illis partibus intrinsicis, intrinsicè est incorruptibilis.

DICO 2. *Angelus est etiam immortalis ex natura sua.* Ita est quoq; de fide. Et factis deducitur ex Concilio Lateran. sub Leone X. Sess. 8. ubi determinatur de anima rationali, quòd sit immortalis, major autem, vel saltem æqualis est ratio de Angelis. Eamq; tenet excellentissimus Doctor, supra dicens, eos esse *immortaliter perpetuos*, unde de anima dicit Serm. 81. in Cant. *Nam naturali quidem etiam, quod non spiritum (per gratiam) vivit, immortaliter vivere necesse est.*

Probatur etiam ratione: Quæ res producta exigit conaturaliter conservari à Deo tam diu, quàm diu nec extrinseca, nec intrinseca rei dispositio exigit destructionem, quia qui dat formam, dat etiam consequentia ad formam; sed Angelus ratione Physicæ sine simplicitatis, nec ex se aliquando desinere potest, nec à causis secundis aliquid recipere potest, ratione cujus conaturaliter à Deo deberet destrui, ergò.

DICO 3. *Angelus est simpliciter annihilabilis, tam obiectivè ex extrinseca Dei potentia, quam intrinsicè potentia passiva, ratione sua essentia finita.* Contra Suarez. Et

Probatur primò Ex auctoritate Sacre Scripturæ Sap. 11. *Quomodo autem poterit aliquis permanere, nisi tu voluisses? aut quod à te vocatum non esset, conservaretur?* 1. ad Tim. 6. de Deo dicitur *Qui solus habet immortalitatem*; unde Divo Bernardus dicit supra Serm. 81. in Cant. *Animam sine gratia naturali vitam, immortaliter vivere necesse esse* & subdit, *Alias autem immortalis est anima. Et in hoc nihilominus verbo simili quidem, sed non æqualis. Nam in tantum supercellit immortalitas Deo, ut*

ut Apostolus dicat de Deo, qui Solus habet immortalitatem. Id est, omnimodam indefectibilitatem.

Probatur secundò Ex Scoto 1. d. 43. possibilitas & impossibilitas rei est formaliter ex parte rei realis, fundata in ejus quidditate, independenter à quocunq̄e intrinseco, sed Angelus ex natura sua possibilis est creari, & annihilari, ergò sicut habet realem possibilitatem & potentiam intrinsecam, ut creetur, etiam habebit, ut annihiletur. Confirmatur primò: Omni potentiae reali activae correspondet potentia passiva realis subjectiva, ergò, sicut ex parte Dei datur potentia activa annihilandi, ita dabitur passiva annihilabilitatis ex parte Angeli. Confirmatur secundò, omnis res subicitur potentiae Dei secundum esse, & non esse, sed Angeli sunt à Deo ex nihilo per creationem, ergò etiam possunt ad nihilum per eum reduci. Sed in contrarium.

V. Arguitur 1. Omnis potentia realis intrinseca, vel est activa, vel passiva, sed neutram habent Angeli ad sui annihilationem, ergò. Probatur mi. non activam, quia Angelus nequit se ipsum propria existentia privare: Non etiam passiva, quia talis potentia nunquam est directè ad non esse, ergò. R. negando mi. cum sua probatione pro altera parte, quia omnis creatura, essendo indifferens ad esse, & non esse, habet potentiam intrinsecam, ut, sicut ad extra à causa extrinseca ponitur, ita etiam, quòd ab eadem possit annihilari, consequenter etiam Angeli.

Instabis: Res, cum est producta, non est amplius indifferens ad esse, & non esse, ergò Angelus non erit amplius indifferens, quando actu existet, cum existentia sit ipsius modus intrinsecus. R. dist. non est amplius indifferens ex intrinseca potentia passiva, nego, ab extrinseca causa, per quam ad existendum determinatur, concedo. Quare, licet existentia sit ejus modus intrinsecus, in quantum existens est, contingens tamen est, quòd existat.

VI. Arguitur 2. Quidquid est conforme naturali inclinationi, est illi omnino connaturale, sed esse semper, est conforme appetitui Angelorum, ergò est praedicatum illis connaturale. R. dist. ma. Inclinationi naturali, ut dicit actum elicitem voluntatis, concedo ma. ut dicit pondus naturae secundum potentiam passivam, nego ma. quia si secundum inclinationem ponderis naturae haberet appetitum, ut semper sit, haberet etiam appetitum, ut semper producat, & sic, quamdiu non fuit productus, fuisset in statu violento, prout est, quando destrueretur, prout violentum opponitur actu elicito. Notandum autem, quòd potentia passiva plus in se habeat, quam appetitus naturalis, unde bene possunt simul stare potentia passiva ad non esse, & appetitus naturalis ad esse, maxime, cum illa potentia non sit positiva, sed tantum negativa per quod, si bene animadvertatur, plures difficultates & Auctoritates Sanctorum Patrum solvi possunt, dum enim aliqui dicunt, Deum esse immortalitatem, omnem verò creaturam defectibilem, loquuntur

de indefectibilitate, prout opponitur defectibilitati positiva & negativa, quae soli Deo competit. Alii contra dicunt, Angelos esse indefectibiles totaliter & immortales, ac per hoc differre à rebus materialibus, & intelligendi sunt de indefectibilitate, prout opponitur defectibilitati interna positiva.

QUAESTIO V.

An Angeli sint multiplicabiles numero, vel tantum specie?

Quemadmodum ex fide plures conceduntur ordines Angelorum, ita etiam ab omnibus approbatissimae Auctoritatis Theologorum conceditur, Angelos in specie multiplicari, vel multiplicari posse, verumtamen non omnes individualem multiplicationem sub eadem specie admittere volunt, fundantes se in Thomistica communi ratione, quòd principium individuationis sit quantitas, vel materia signata, cum autem Angeli careant quantitate, & materia, sequi putant, Angelos non esse posse solo numero differentes. Ita D. Thomas 2. p. q. 50. a. 4. quem sequuntur Cajetanus, Capreolus, Egidius, Godefredus, & plures Thomista. Alii putant, omnes defacto Angelos esse ejusdem speciei, ita D. Bonaventura, Albertus. Alii asserunt, omnes ejusdem ordinis esse ejusdem speciei, diversorum diversae; ita Molina. Scotus verò 2. d. 3. q. 7. tenet, defacto possibile esse, quòd in eadem specie sint plures Angeli solo numero distincti, & forte sic esse; eum sequuntur Durandus, Ricardus, Alensis, & ferè omnes Theologi Thomistae exceptis. Itaque

DICO I. Possibiles sunt, & defacto dantur, plures species Angelorum, inter se essentialiter differentes. Ita Doctor subtilis loco citat.

Probatur primò Ex Patribus D. Bernardo lib. 5. de consideratione cap. 4. qui Spiritus illos Coelestes, dicit *Dispositos in dignitates, ab initio stantes in ordine suo, perfectos in genere suo.* Sed sub genere continentur species, ergò Angelorum ordines erunt specie distincti, unde ipse mellissimus Doctor subdit interrogative, *Nullane inter illos spiritus, qui simpliciter Angeli, & eos, qui Archangeli nuncupantur, distinctio? Quid ergò sibi vult gradualis distinctio haec?* Quod quamvis possit intelligi de gradualis distinctione donorum, tamen aequè congruè, & bene intelligitur de distinctione gradualis specificae. D. Damasceno in Elementario cap. 17. dicente: *Secundum unamquamq̄ speciem fecit Deus Angelos.* Hinc etiam D. Basilii lib. de Spiritu Sancto cap. 16. ait: *Angelis gratia distributa esse, secundum proportionem majorem, & minorem naturalem, sed certum est, quòd Angeli quàm maxime in gratia se invicem excellent, ergò etiam in natura. Major est D. Basilii cit. sic dicentis, Coelorum virtutes non suapte naturam sanctae sunt, sed juxta perfectionem, quae se invicem superant, a spiritu habent sanctificationis mensuram, ergò.* Et confirmari potest, ex eo, quòd in Diabolis deprehendatur inaequalitas in perfectione naturali, utpote, cum

Rrrr 3 unus

I.

II. Plures sunt species Angelorum.

unus altero sit, & dicatur intelligentior, sagacior, velocior, &c. quæ in distinctionem gradualem gratiæ referri non possunt, ergo ex naturalibus hoc habent, quæ secundum Patres manserunt in ipsis integra, ergo.

Probatur secundò. Non repugnat, bruta sub gradu sentiendi, in quo essentialiter conveniunt, specificam, & essentialem suscipere diversitatem, ergo nec ulla est repugnantia sub gradu intellectuali, plures naturas essentialiter diversas reperiri. Probatur consequentia, quia participant eundem gradum intellectualitatis, sicut bruta eundem gradum genericum sentiendi, ergo sicut ista habent differentias essentialiter diversas, ita & illæ, quàmvis nobis non sint ita notæ, ut pote quæ pro isto statu à nostra cognitione sunt valde remoti.

Probatur tertio. Defactò datur pluralitas essentialis naturarum spiritualium sub gradu intellectuali convenientium, quæ saltem inadæquata est, si non completa, quia anima & Angelus essentialiter inter se differunt, ad minus, ut species, & pars speciei, ergo non implicat dari completam. Consequentia prob. quia pertinet ad pulchritudinem universi distinctio secundum species, si enim multiplicatur species corporeæ, sub gradu generico ad pulchritudinem universi, cur non in creaturis intellectualibus sub eodem genere intellectuali. Sed in contrarium

III. **Opponitur** *Opponitur & solvitur Authoritas.* **Authoritas Sanctorum** Patrum D. Augustini lib. 3. lib. arb. cap. 11. ubi dicit: *Angelos esse officio impares, naturâ pares.* D. Damasceni lib. Eccles. instrit. cap. 7. ubi hæc habet: *Intelligendum, ea, quæ individua continent, species infimas vocari, cuiusmodi est Angelus, homo, equus.* D. Athanasii lib. quæstionum ad Antiochum q. 4. ubi postquam interrogavit, an Angeli essent ejusdem naturæ? Respondit: *Una & eadem est essentia, sicut una est tantum essentia hominum.* Ergo. R. Sanctos Patres nihil determinatè asseruisse, sed solum dubitative, quod expressè patet ex aliis eorum locis, nam D. Augustinus lib. ad Orosium contra Priscill. cap. 11. dicit, *Esse sedes, Dominationes, Principatus, Potestates in Cælestibus apparatibus firmissime credo, & differre inter se aliquid, indubitata fide teneo. Sed quò me contemnas, quem magnum putas esse Doctorem, quæ nam ista sint, & quid inter se differant, nescio: Nec eâ sane ignorantia me periclitari puto, sicut inobedientia, si Domini præcepta neglexero, & similia habet alibi, ut pro sequenti conclusione adducam. D. Damascenus eodem modo est ambiguus, nam præterquam quòd suprâ dixerat, Deum creasse Angelos secundum unamquamque speciem, tamen lib. 2. de fide cap. 3. ait: *Ac de essentia quidem, æquales inter se, an dispares sint, haudquamquam competentem habemus, solus ille scit, qui eos creavit Deus, qui omnia perspecta & explorata habet.* D. Athanasius explicari potest, quòd quemadmodum homo est una essentia specifica infima, ita Angelus sit una generica, vel quòd in infimo choro spirituum, qui Angeli dicuntur omnes sint ejusdem speciei,*

Arguitur Contra conclusionem etiam ex ratione. Cedit ad majorem perfectionem major unitas naturæ Angelicæ, quòd non multo numero multiplicentur, & non specie, sed status Angelorum est perfectior, quàm quicumque rerum materialium & hominum, ergo ipsi concedenda est major unitas, quàm rebus materialibus & hominibus. Major patet, quia ideò Deus summè benedictus est unus numero, & ut cum D. Bernardo loquar, *Unissimus est, quia perfectissimus, ergo, cum ad talem Angelum pervenire non possint, dicendum, eos saltem esse specie unos.* R. negando ma. aut si putas id difficile, transeat, quia non omnis perfectio possibilis eis est admittenda. Deinde maxima etiam est perfectio, posse multiplicari specie, ergo. Unde dico, quòd perfectionem unitatis, quæ in Deo reperitur, pluralitas specierum suppleat, est enim perfectio supplet imperfectionem.

Instatur: Spiritualis substantia dividitur in duos gradus in animam rationalem, & intellectualem Angelicam, sed anima rationalis non multiplicatur specie, ergo nec Angelica. R. dist. ma. in duos gradus genericos & quasi talem, concedo ma. in duos gradus específicos, nego ma. & concessa mi. nego consequentia, quia anima rationalis est species incompleta, non sic Angelica, & licet illa non possit multiplicari specie, non sequitur quòd nec ista.

Urgetur: Angeli non habent operationes specie diversas, sed ubi non sunt operationes specie diversæ, non sunt nature diversæ, ergo. R. negando mi. quia anima bovis, & aquilæ specie differunt, & tamen visiones non differunt secundum probabilem sententiam, ergo, unde contentia possunt specie differre, licet non contenta.

DICO 2. *Sunt possibili, & etiam defactò dantur plures Angeli sub eadem specie infima, solo numero distincti.* Ita Authores cum Scotto loquuntur.

Probatur primò Ex autoritate Sanctorum Patrum D. Augustini in Hieronim. Laurent. cap. 57. ubi sic habet: *Quomodo se habeat beatissima illa superna Societas, quæ his suis differentia personarum, ut, cum omnes tanquam generali nomine Angeli nuncupentur, sint tamen & illi Archangeli, & utrum eadem Archangeli nominentur virtutes, & quid inter se distent, sive sedes (Throni) sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, dicant, qui possunt, si tamen possunt probare, quod licet. Ubi licet dubiter, an inter se distent, quoad speciem, non dubitat tamen, sed palam docet differentiam personarum, personalis autem differentia numericam facit distinctionem, ergo sunt defactò plures Angeli, etiam numero solo distincti. D. Bernardus etiam superius dicit, Angelos esse Parentes, beatos, gloriosos in personis distinctos, ergo. His adjungit possunt à fortiori Patres superius in oppositione contra conclusionem citati.*

Probatur secundò Argumento desumpto ex autoritate D. Augustini in Hieronim. cap. 28. ubi ait: *Placuit in his universis*

in Creatori, atq; Moderatori Deo, ut, quoniam non tota multitudo Angelorum Deum deserendo perierat, illa, quae perierat in perditione perpetua maneret, quae autem cum Deo, illa deserente, persisteret, de sua certissime cognita semper futura felicitate gauderet, alia vero creatura rationalis, quae in hominibus erat, quoniam peccatis atq; suppliciis, & originalibus, & propriis tota perierat, & ejus parte reparata, quod Angelicae Societati ruina illa diabolica minuerat, suppleretur. Ubi docet, quod ideò Deus humanam naturam reparaverat ex eo, quod tota species perierat, non verò Angelicam, quia tota non perierat, ex quo sic argumentor: Si in Angelica natura non darentur sub eadem specie plura individua, solo numero distincta, aliqua tota species periisset, nempe omnes illae, quae ceciderunt, sed dicit D. Augustinus, quod non tota perierat, alioquin fuisset congruum, ut illa repararetur, sicut humana, ergò in qualibet specie fuerunt plura individua, quorum aliqua peccarunt, alia perseverarunt. Confirmatur ex ipso D. Thoma, qui habet pro inconvenienti, quod una tota species intellectualis creatura sic damnata, & ideò reparata esse humanam, ergò id magis sentiendum de Angelica, quae est multò perfectior humanà.

VI. Dices: Sanctum Augustinum intelligendum esse de tota specie existente in via, non verò secundum esse naturae, hoc posteriori modo Angelica natura est multiplex, & priori est una, unde sub illa consideratione esset inconveniens, quod tota species periret. Sed contra, Verba D. August. expressè loquuntur de Angelis, secundum esse naturae, non secundum esse in via, quia dicit: *Ut quoniam non tota multitudo.* Ubi satis insinuat, se loqui de Angelis, prout plures numero sunt, alioquin non esset proportio ad naturam humanam, quam postmodum dicit, debere restaurare ruinam Angelorum, tota humana autem natura secundum esse naturae non posset restaurare & supplere ruinam, nisi unius Angeli, unam nempe speciem; vel si unus homo assumitur loco unius Angeli, Angelus erit unus numero, sicut unus homo est unus numero.

Probatur Conclusio tertio ex ratione Scoti: Omnis quidditas, quantum est de se, est communicabilis, sed natura Angelica est quidditas, ergò est communicabilis alteri. Subsumo, sed nulla quidditas est communicabilis alteri in identitate numerali, nisi sit infinita, sed haec non est infinita, ergò non est communicabilis cum identitate numerali, ergò cum distinctione numerali; jam probatur major principalis, de qua sola potest esse difficultas: Si alicui quidditati repugnaret communicabilitas, id repugnaret, vel ratione perfectionis, vel ratione imperfectionis, neutro modo repugnat, ergò prob. mi. non ratione perfectionis, quia competit naturae divinae, quae est perfectissima; Non ratione imperfectionis, quia Leo, equus, homo, &c. sunt taliter communicabiles, ergò magis Angelus.

Dices Cum Cajetano: Ex propria perfectione Angeli hoc repugnare. Sed contra: Si repugnat, repugnabit solum sine sui divisione, ut natura divina, non verò cum sui divi-

sione. Contra secundò, esse incommunicabile non dicit perfectionem simpliciter, aliàs esset in natura divina, ergò ex perfectione Angeli non potest ipsi hoc competere, quod sit incommunicabilis. Contra tertio, major imperfectio est, esse annihilabile, quam communicabile, sed illud, non obstante perfectione Angeli, ipsi competit, ergò magis hoc. Contra quartò, quia aliàs esset de se haec & infinita.

Probatur quartò: Omnis quidditas, quae potest intelligi sub ratione universali est multiplicabilis numero, sed Angelus potest sine contradictione sic intelligi, ergò. Major patet, quia ideò dicimus Solem, etsi unum, esse tamen multiplicabilem numero, quia potest intelligi sine contradictione sub ratione universali. Probatur mi. quia si non posset intelligi sic, esset *de se sic*, sicut est essentia divina *de se haec*, quia sine contractione non potest intelligi sub ratione universali, quia ratio intelligendi repugnat omninò sub objecto intellecto. Confirmatur in natura Angelica datur genus de pluribus speciebus praedicabile, ergò etiam dabitur species de pluribus individuis praedicabilis, ab omnimoda paritate; Quia, si esset aliqua ratio disparitatis, maxime, quam allegant Thomistae, quod tota species imbibatur in unico individuo, haec nulla est disparitas, quia dicam ego, quod totum genus imbibatur in una specie. Sed pro aliis

Dices: Hanc rationem praecise non esse, sed quia sub natura Angelica possunt assignari plures differentiae specificae, non verò individuales. Contra: Vel differentia propria alicujus Angeli constitutiva, & ejus ab aliis distinctiva, est communicabilis pluribus Angelis distinctis, vel incommunicabilis: Si primum, erit utique differentia specifica, & ita poterunt esse plures Angeli solo numero distincti sub ipsa: Si secundum, ergò non erit differentia specifica, sed singularis, & sic ille Angelus, verbi gratia, Michael non distinguetur ab aliis specie, sed solo numero, & consequenter dabitur pluralitas individualis in illis, alioquin tollitur tota ratio specifica ex medio, quia illud nequit habere rationem specificam, quod non est ulterius communicabile, quod enim tale est, habet rationem individui, non verò speciei.

Probatur Conclusio quinto: VIII. Animae intellectivae, & rationales distinguuntur numero solo, ergò etiam creaturae Angelicae intellectuales. Probatur conseq. quia quidquid concluderet impossibilitatem communicabilitatis ex parte Angelorum, concludet etiam ex parte animarum, ergò quidquid probat animam esse multiplicabilem numero, probabit etiam Angelum esse.

Dices. Animas habere inclinationem ad corpus, per quam possunt multiplicari numero, illud autem Angeli non habent, ergò. Contra. Inclinatio non est entitas absoluta, quia non potest aliquid inclinari ad se, ergò praesupponit aliquam entitatem absolutam & distinctam, quia enim est haec anima, habet talem inclinationem, & non econtra, ergò haec inclinatio

inclinatio non est ratio efficiendi hanc animam, sed præsupponit eam. Ita Doctor subtilis in terminis.

IX.

Probatur sextò: Deus potest illum unicum Angelum in una specie, verbi gratiâ, Michaëlem annihilare, & eandem speciem iterum producere, sed secundum Thomistas non posset illam speciem reproducere in natura Michaëlis, ergò in aliquo alio individuo, ergò dábiles sunt plures Angeli numero distincti in eadem specie. Probatur mi. secundum Thomistas, non potest homo resurgere, nisi maneret eadem anima intellectiva numero, sed in Angelo annihilato non maneret aliquid, quod præextitisset, ergò ille Angelus non posset per Deum reproduci, quia hic esset tota interruptio naturæ, cum tamen interruptio faciat, quòd homo possit reproduci: Dicere autem, non posse Deum alium reproducere, est multum coarctare omnipotentiam divinam, ubi tamen arctanda non est, nisi ob aliquam implicanti-
am.

X.

Opponitur
& solvitur
Auctoritas.

Opponitur Contra Conclusionem Auctoritas Aristotelis 7. Metaph. cap. de part. definitio: ubi dicit. *In his, quæ sunt sine materia, idem est, quod quid est, & cuius est*, ergò cum Angelus sit sine materia, quod quid est eius est idem ipsi Angelo, ergò impossibile est, Angelum distingui ab Angelo, nisi quod quid est ejus distinguatur à quod quid est alterius, id est nisi essentia unius distinguatur ab essentia alterius, consequenter non potest esse distinctio individualis in Angelis. R. negando consequ. quia Aristoteles existimavit, quòd omne illud, quod est sine materia, sit necessarium, quod autem potest esse in natura necessaria, est in ea, consequenter quodlibet, quod potest habere illam, habet eam, unde non posuit distantiam à potentia ad actum, si autem possibilitas esset ad plura individua, esset possibilitas ad infinita, adeoque essent actu infinita individua; sic discurrebat Aristoteles, ut refert Doctor subtilis. Verùm tamen Philosophus erravit in primo hoc principio, quòd quidditas non habens materiam, sit formaliter necessaria, unde etiam in conclusione cum ipso discordandum est; aliam auctoritatem Aristotelis ex 5. Meth. cap. 12. alii adducunt, ubi dicit: *Unum numero sunt, quorum materia est una*, ergò cum in Angelis non sit materia, non potest ibi aliquid constitui unum numero. Sed etiam facile ad hanc responderetur, quòd vel intelligatur materia individualitatis gradus, qui materiæ non nihilum assimilatur, vel capit materiam pro materia Metaphysica potentialitatis.

XI.

Argumentum
ex ratione
primi.

Arguitur I. Ex ratione, principium distinctionis numeralis & constitutionis est materia, vel quantitas, Angeli non habent materiam, aut quantitatem, ergò non possunt distinguui numeraliter. Sed R. majorem jam dudum alibi negatam esse, tum quia materia ipsa est numeraliter distincta, tum quia manet eadem ingenito & in corrupto, si autem ipsa esset causa distinctionis, genitum & corruptum essent idem numero; tum denique, quia nec, ut est signata quantitate, potest esse principium individuationis, nam quantitas est accidens, con-

sequenter posterius omni illo, quod pertinet ad constitutionem substantiæ, ut est individualitas, quam nos vocamus ultimam realitatem & hæc ceitatem, estque in Angelis quoque proportionaliter, quia non sunt ita simplices, ut compositionem ex gradibus Metaphysicis excludant.

Instatur: Omnis distinctio vel est à materia, vel à forma, sed forma non est principium distinctionis numeralis, sed specificæ, ergò debet esse à materia; sed Angeli, sicut sunt, non habent materiam, ergò. R. dist. ma. omnis distinctio est à materia, vel à forma, à materia proprie tali, vel similitudinaria; concedo ma. à propria semper, nego ma. & concessa ma. dist. similiter consequ.

Urgetur: Si natura humana separatur ab omni materia, natura illa esset una simpliciter, & nullam pateretur divisionem, ergò materia proprie dicta est causa divisionis numeralis. R. negando ant. quia illa natura esset adhuc numero multiplicabilis, quia non esset de se hæc, consequenter esset adhuc contrahibilis per ultimam realitatem substantiæ, que facit, quòd sit hæc, diciturque communiter hæc ceitas, quæ quamcunque naturam proportionaliter consequitur.

Arguitur 2. Multiplicatio individua-
duorum non est per se intenta à natura, sed propter speciei conservationem tantum, ergò ubi speciei potest conservari, continuò non debet dari multiplicatio individua, ut fieri videmus in Sole & Luna, consequenter id magis dicendum de Angelis. R. dist. ant. multiplicatio, &c. propter speciei conservationem præcisè, & à priori, nego ant. pro conservatione etiam, & à posteriori, concedo ant. & nego consequ. ratio autem, quare multiplicatio individua intendatur est, quia quilibet quidditas est multiplicabilis, ita, quòd, etiam Deus, veluti Author naturæ, intendat primò multiplicationem individua, cum enim individualitas sit ultimum in perfectione, erit primum in intentione.

Instatur: Illa individualitas, quam natura, vel Deus intenderet, est aliquid substantiale, ergò non potest natura Angelica multiplicari numero. Probatur consequ. quia si natura Angelica, verbi gratiâ Michaëlis, posset multiplicari numero, natura Michaëlis non contineret in se omnem perfectionem sibi debitam & possibilem in illa specie, quia non contineret individualitatem alterius Angeli, ergò. R. negando consequ. cujus probat. ant. distinguo: non contineret omnem perfectionem sibi debitam & possibilem suæ speciei, in quantum est speciem, nego ant. omnem perfectionem extensivam & numeralem concedo ant. sic etenim Angelus non continet, nisi suum principium individuationis, non verò aliorum, si enim contineret Angelus Michael omnes perfectionem individualium aliorum, esset infinitæ perfectionis simpliciter, valer enim co-
sequentia à summo inferiori ad summum in superiori, ut, est perfectissimus homo, ergò perfectissimum animal, ergò etiam in proposito.

Est perfectissima & infinita substantia spiritua-
lis; ergo infinitum Ens & ulterius; ergo infi-
nitus Angelus simpliciter. R. 2. Quod, si quod-
libet individuum deberet continere omnem
perfectiorem suæ speciei secundum extensio-
nem, nec anima, nec alia quæcunq; creatura pos-
set multiplicari numero, ut rem penitus confi-
deranti clarè patebit.

Urgetur Pluralitas individuorum est
infinita, sed natura Angelica non potest inten-
dere infinitum, ut dicebat ipsa responsio; ergo
nec pluralitatem individuorum. R. negando
maj. Quia, ut dicit Scotus, non enim pluralitas
numeralis est infinita, sed tantum stare potest
infinitas ipsa non repugnante, licet ergo nullus
intendat infinitatem per se, tamen aliquis po-
test intendere multitudinem numeralem, quæ
de se non est infinita, quia sicut compatitur se-
cum infinitatem, ita etiam finitatem. Ita Do-
ctor subtilis.

Dices: In quolibet Choro & ordine An-
gelorum est prius & posterius, sed hoc est se-
cundum speciem, ergo. R. Esse prius & poste-
rius secundum speciem & gratiam simul, con-
cedo, secundum speciem tantum nego, id est,
sub eadem specie sunt aliqua plura individua,
quæ adhuc in gratia se invicem excedunt.

QUÆSTIO VI.

De Numero Angelorum.

I.
Magnus est
numerus
Angelorum.

Dico ad Quæstionem: De fide cer-
tum est, magnum esse Angelorum numerum, incertum
tamen, quantum sit, comparatione facta ad homines.

Probatur prima pars ex illo Job.
25. *Nunquid est numerus militum ejus? Daniels 7.*
*Millia millium ministrabant ei, & decies centena mil-
lia assistebant ei, Apocal. 5. Et vidi & audivi, vo-
cem Angelorum multorum in circuitu Throni & Ani-
malium, & Seniorum, & erat numerus eorum mil-
lia millium, Matth. 25. An putas, quia non possum
rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plus
quam duodecim Legiones Angelorum. Legio autem
secundum D. Bonaventuram habet 6666. indi-
vidua.*

Nec obstat, Quod Tob. 12. & Apoc.
8. fiat mentio tantum septem Angelorum, quia
ibi solum enumerantur principales, qui propter
eminentiam dicuntur aditare ante Deum, utpote
qui præcipuis mysteriis, & arcanis depu-
tati sunt, esto, omnes beati Angeli per visionem
adsint Deo.

II.

Probatur secunda pars Ex D.
Augustino lib. 15. de Civit. cap. 1. Et in En-
chiridio Laurent. cap. 29. ubi addit & dicit:
*Neg. enim numerum immundorum Daemonum novi-
mu.* Quod quàm maximè confirmatur ex tanta
sententiarum diversitate; Nam imprimis aliqui
putant, esse majorem numerum Angelorum,
quàm omnium hominum creatorum & crean-
dorum, probant id exinde, quod D. Brigittæ,
D. Dionysio de cœlesti Hierarchia, revelatum
sit, esse tantum numerum, ut cuiq; homini de-
cem deputari possint ad custodiam. Deinde,
F. Amandi Hermann Metaphysica.

quia verisimile est, in custodiam hominum sim-
plicium mitti Angelos infimi chori, qui specia-
liter dicuntur Angeli, sed certum est, plures esse
simplices, quam doctos & majores. Item do-
cent, singulis hominibus distinctum esse depu-
tatum ad custodiam, nec unum pluribus succes-
sivè inservire, ex quo sequitur, solos Angelos in-
fimi ordinis æquare, vel superare homines tam
creatos, quàm creandos, quibus, si addantur
octo alii ordines & tertia pars quæ cecidit, sine
comparatione certè Angeli excedent homines
in numero.

III.

Alii e contra putant, homines incom-
parabiliter excedere Angelos, quia soli præde-
stinati, qui sunt, Eheu! minima pars hominum,
tertiæ parti Angelorum, illis videlicet, qui ceci-
derunt, in ruinam & suppletionem succedunt.
Sed hoc fundamentum infirmum est, quia non
constat, tertiam partem Angelorum cecidisse,
illud enim Apocal. 12. ad litteram intelligitur
de Ecclesia ex hominibus collecta, ut videre est
apud Lyranum; tum, quia non constat, tot ho-
mines assumi ad ruinas cœlestes reparandas,
quot Angeli ceciderunt.

D. Gregorius tandem hom. 34. in
Evangelia putavit, tot esse beatos Angelos, quot
sunt homines electi, juxta illud Deuteron. 34.
*Constituit terminos populorum, juxta numerum filio-
rum Israël: ubi apud septuaginta habetur: Juxta
numerum Angelorum Dei.* Verum in loco præfato
agitur de divisione terræ Chanaan, quam juxta
numerum filiorum Israël distribuit.

Pro fine Quæstionis nota, Divum Tho-
mam 1. p. q. 50. a. 3. (esto, sat obscure) senti-
re, tot vel plures esse Angelos, quot sunt indi-
vidua rerum corporearum: Sed hoc videtur in-
credibile: Nec pro eo facit D. Dionysius c. 14.
de cœlesti Hierarch. dicens: Multi sunt beati
Exercitus supernarum mentium, infirmam &
constrictam excedentes nostrorum materialium
numerorum commensurationem. Quia D.
Dionysius per hoc tantum intendit significare,
Angelos à nobis non posse numerari, per quam-
vis numeri multiplicationem, quæ in rebus cor-
poreis uti solemus, ut mille, centum millia, hoc
enim significat per constrictam commensura-
tionem.

IV.

QUÆSTIO VII.

De Distributione Angelorum in Hierarchias
& Choros, seu ordines.

Hæc Quæstio apud multos, multas in-
volvit, non difficultates, sed obscuritates, ego
rem, quia de se mihi videtur facilis, brevibus
expediam. Itaq;

I.

Hierarchia idem est, quod sacer Prin-
cipatus, seu Sacra Respublica, variarum persona-
rum, cum quadam ad se invicem subordinatio-
ne, sub aliquo supremo capite, hinc non modò
in Angelis est, sed & in Ecclesia, constante
ex Episcopis, Sacerdotibus, Prælatibus & subdi-
tis. Imò nonnulli, præter has duas, super-
cœlestem statuunt, nempe Divinam in Deitate,
e contra alii negant, hoc omnes affirmant,
Sic nempè

nempe, omnes Angelos in tres Hierarchias esse distinctos. Prima dicitur eorum Angelorum, qui veluti Assesores Principis, & in Vestibulis Dei collocati (ut loquitur D. Dionysius cap. 7. de Cœlest. Hierar.) proximiùs DEO vacant, & ab eo Divina consilia communicant, & inferioribus patefaciunt. Secunda eorum, qui præfati sunt generali administrationi eorum, quæ pertinent ad commune bonum totius Ecclesiæ militantis. Tertia eorum, qui particularium rerum administrationi vacant.

II.
Tres sunt
Hierarchiæ.

Hæ tres Hierarchiæ dividuntur in novem choras Angelorum, qui novem chori ex variis Scripturæ locis colliguntur, & colligit D. Gregorius homil. 34. in Evangel. ex Epistola ad Romanos, Angelos, Archangelos, Principatus. Ex 1. Corinth. 15. Virtutes: ad Coloss. 1. Thronos, Dominationes & Potestates: ex Gen. 3. Cherubinos: ex Isaia 3. Seraphinos: his verbis. Novem Angelorum ordines dicimus, quia videlicet esse, testante sacro eloquio, scimus: Angelos, Archangelos, Virtutes, Potestates, Principatus, Dominationes, Thronos, Cherubim, atq; Seraphim. Esse namq; Angelos, & Archangelos pene omnes sacri Eloqui pagine testantur, Cherubim atq; Seraphim sæpe, ut notus est, libri Prophetarum loquuntur. Quatuor quoq; ordinum nomina Paulus enumerat ad Ephesios, dicens, supra omnem Principatum & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem, qui rursus ad Colossenses scribens ait, sive Throni, &c.

III.

Prima & infima Hierarchia tres habet ordines & Choros; quorum infimus est Angelorum, à communi vocabulo, nuntiorum & ministeriorum. Secundus est Archangelorum, qui putantur esse ministri majorum hominum, videnturq; habere aliquam jurisdictionem super Angelos. Tertius est Principatum, qui supra utrumq; jurisdictionem habere putantur, habentq; curam Regnorum & Regum, Imperatorum & Pontificum. Ita Divus Bernardus, qui proinde eorum officium eleganter sic describit lib. de Consid. cap. 4. Putemus Angelos dici (nisi tu convenientius aliquid considerasti) qui singuli singulis hominibus dati creduntur: nisi in ministerium secundum Pauli doctrinam, propter eos, qui hereditatem capiunt salutis. De quibus Salvator; Angeli eorum semper vident faciem Patris. Putemus hi præesse Archangelos, qui conscii Mysteriorum Divinorum, non nisi ob præcipuas & maximas causas mittuntur; Ex quibus magnus ille Archangelus Gabriel missus legitur ad Mariam, ob causam utiq; quæ major esse non potuit. Et post descriptionem Virtutum, de Principatibus sic loquitur: Putemus hi quoq; (à fortiori etiam Archangelis, cum secundum ipsos etiam Virtutes sint supra Archangelos) Principatus prælatos, quorum moderamine & sapientiâ omnia in terra Principatus constituitur, regitur, limitatur, transfertur, mutilatur, mutatur.

IV.

Secunda Hierarchia est etiam constituta ex tribus Ordinibus & Choris; Primus ex D. Bernardo sunt Virtutes, quos etiam ad primam Hierarchiam, si ordo ejus attendatur, videtur velle collocare, puto tamen, cum non ita

strictè ordinem observasse; ad Virtutes autem spectat opera prodigiosa & insolita cum causis secundis efficere. Secundus est Potestatum, ad quos pertinet comprimere aëreas Potestates. Tertius est Dominationum, ad quos pertinet præesse, & mandare omnibus aliis ordinibus antecedentibus. Ita quoq; D. Bernardus supra his verbis: Putemus super istos (Archangelos, secundum ipsum) Virtutes esse, quorum nutu, vel opere signa & prodigia in Elementis, sive in Elementis facta apparent ad commotionem mortalium. Inde est fortassis, quod, cum in Evangelio legas, Erunt signa in Sole & Luna & stellis, post hæc habes: Nam Virtutes Cælorum movebuntur. Hi nimirum spiritus, per quos signa fiunt. Putemus Potestates superiores istis, quarum virtute potestatem nebrarum comprimitur, & coërcetur maligna aëris hujus, ne, quantum vult, noceat, ne malignis, nisi ut prosit, possit. Putemus Dominationes adde, quibus supremimere præfati ordinibus, ut reserata hinc cæteri videantur omnes administratores spiritus, & ad istos tanquam ad Dominos referri regnum Principatum, tutamina Potestatum, Operum Virtutum, Revelationes Archangelorum, curam & providentiam Angelorum.

In tertia & perfectissima Hierarchia infimi sunt Throni; Secundi Cherubini; Tertii Seraphini, qui omnes solum occupantur Divinæ Majestati assistendo, & non mittuntur per se ad opera exteriora. Eos Mellissus Doctor supra cit. sic pergit describere: Putemus Thronos alio etiam ab his evolasse recessu, qui ex eo, quod sedent, Throni dicuntur & ex eo sedent, quod sedent in eis Deum, neq; enim sedere in eis, qui non sedent, possunt. Quæris, quid illam sentiam sessionem? Dominum Tranquillitatem, placidissimam serenitatem, pacem, quæ exuperat omnem intellectum. Tullius, qui sedet in Thronis Dominum Sabaoth, iudicans omnia cum tranquillitate, placidissimo, serenissimo, pacatissimo & tales consunt Thronos, simillimos sibi. Putemus Cherubim ex ipso sapientia fonte, ore altissimi haurientes, & redundantes haurita scientiâ universis Civibus suis. Et videre in his, quem Prophetæ loquebatur, fluminis impetum sanctificans Civitatem DEI. Putemus Seraphim spiritum toros Divino igne successos, succedere universa, ut singuli cives, singula sint Lucerna ardentes & lucentes. Ardentes charitate, lucentes cognitione. Et paulò infra, considerandum proponit, quomodo mirabilis DEUS in singulis ordinibus videri possit, utpote, cum iis singulis singulares cernantur ipsius excellentiæ, qui ea legere voluerit, querat in fonte ibidem.

Quæres I. Ex quo ordine sit Sanctus Michael? R. Esse de ordine Seraphinorum, imò supremum omnium Cælestium Spirituum. Ita Doctores passim contra nominalios existimantes eum esse Archangelum, vel unum de Principatibus. Colligitur ex Apoc. 17. Michael & Angeli ejus præstantur, &c. ubi aliqui dicuntur Angeli Michaelis, veluti Principis, sicut ibidem inferiores Demones dicuntur Angeli Draconis, sive Diaboli principalis. Deinde Ecclesia celebrat Festum Ange-

Angelorum nomine Michaëlis, veluti omnium Principis, eumq; appellat Primarem celestis exercitus, Principem militiæ Angelorum & præpositum Paradisi, quare singulari privilegio constitutus est Custos Ecclesiæ Catholicæ, sicuti olim Synagogæ, quamvis regulariter ad similia ministeria soleant angeli ex inferioribus ordinibus & Hierarchiis deputari. Nec refert, quod in Canonica Judæ dicatur *Arch-Angelus*, quia ibi non significat aliud, quam per antonomasiam, Principem Angelum, non verò de penultimo ordine: Simili modo dicitur Danielis 12. *Princeps Magnus*, quia nimirum supremus inter celestes spiritus: quo etiam sensu accipiendum est illud Daniel. 10. *Ecce Michaël unus de Principibus primis*, unus scilicet & is maximus, quasi diceret, primus inter principes primos, sicut Gen. 1. dicitur: *Et factum est vespere & mane dies unus*, id est primus. Ex quo autem ordine sit S. Gabriel, incertum est inter Authores, mihi tenendum est cum Mellissuo Doctore, eum esse de secundo ordine *Arch-Angelum*, ut supra videre licuit; Eum sequitur Angelicus Doctor 3. p. q. 30. a. 2. ad 4. & probabiliter addens, eum esse supremum de isto ordine; Nec refert, quod Lucæ 1. de seipso dicat: *Ego Gabriel, qui adsto ante Deum*, nam tò *adstare* multipliciter in Scriptura accipitur, si enim accipitur, prout

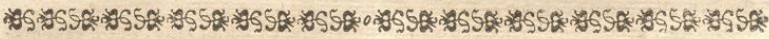
significat, præsentis Dei vultu frui, sic omnes Angeli adstant; si verò accipitur *adstare* pro communicatione majorum mysteriorum, sicut Secretarii adstant intimiis suis Principibus, sic adstitit particulariter S. Gabriel, utpote, cui uni concessum fuit, ut tantum mysterium nuntiaret Virgini Mariæ.

Quæres 2. *An etiam in Dæmonibus sit talis ordo?* R. Certum esse inter ipsos esse aliquam præminentiam, verum incertum, utrum sint divisi in tales ordines:

VII.
In Dæmonibus est ordo.

Prima pars patet ex Scriptura Matth. 9. ubi: *Belzebub dicitur Princeps Dæmoniorum*; & 15. *Qui paratus est Diabolo* (per antonomasiam) & *Angelis ejus*: ad Ephes. 6. ubi Apostolus vocat Dæmones: *Principes & potestates tenebrarum harum*.

Patet etiam secunda pars: Quia nec ratione, nec autoritate hoc constat, aut oppositum: probabilius tamen videtur, inter Dæmones non esse tales ordines, cum de Divina misericordia præsumendum sit, nullum integrum Angelorum chorum cecidisse, imò ex uno tantum, quotquot ceciderunt, à quali & ab omni malo liberet nos Dominus Rex Angelorum.

DISPUTATIO II.

DE INTELLECTU & VOLUNTATE ANGELORUM.

EX animasticis tota hac Disputatio resolvitur facile posset, nam in his ob paritatu rationem eodem modo discurrendum est, nam licet intellectus Angelicus specie differat ab humano, ut probabilior tenet opinio, & clarè colligitur ex dictis superius, nam supposito, quòd sit substantia Angelica identificatus, dimanat à subjecto specie distincto, est q. identificatus sps, sequitur bene, quòd etiam distinguatur specie ab intellectu alterius subjecti specie distincti, est q. perfectior humano, non per additionem gradus ad gradum, & perfectionis intensibilis, sed substantialis; licet, inquam, specie differant, in ratione generica intellectivi tamen conveniunt, unde eodem modo de iis est philosophandum, ne tamen mancus sim & brevior, quæ specialem difficultatem habere videbuntur, hic particulariter proponam. Sit igitur

QUÆSTIO I.

An intellectus Angelicus sit discursivus?

I. Non loquar de discursu virtuali, quando videlicet intellectus non progreditur per plures actus ab una cognitione ad aliam determinatam à priori, licet bene transeat ab uno objecto ad aliud, ut, quando cognoscit effectum in causa, qui actus æquivaleret duobus, hunc enim discursum negat nemo Angelis, difficultas tamen est de formali, quando scilicet distinctis actibus ex aliquo medio cognito infertur connexio duorum exteriorum inter se, quia cognita sunt identificari illi vel connecti illi medio, & e contra negantur connexa inter se, quia cognita sunt divisa ab illo medio. In hac materia prima opinio est D. Thomæ, p. p. q. 58. a. 3. dicentis, Angelos non discurrere, movetur ad hoc, quòd comparet Angelum corporibus celestibus, qui ex moribus suam perfectionem non habent, sicut hæc inferiora, sed ex natura

F. Amandi Hermann Metaphysica.

sua, sic intellectus Angelicus non habet suam perfectionem per motus discursivum, sed statim ex natura sua. Scotus verò in 2. dist. 7. q. unica §. contra Conclusionem, & in præm. lib. 1. q. 4. utrum Theologia sit scientia, docet, intellectum Angelicum esse formaliter discursivum, cum quo ad quæstionem resolutivè

Dico: *Intellectum Angelicum ex natura sua esse formaliter discursivum*. Ita post Scotum, Suarez & plures alii. Contra D. Thomam & suos, videturq; esse contra D. Augustinum lib. 4. de Genesi ad litteram c. 33. & D. Bernardum Serm. 6. in Cant. in rei veritate autem non est, quia Sancti Doctores aliud non intendunt, quàm, quòd Angeli Sancti facillimè, & non per tantos labores intelligant, ut intelligendo & discendo tempore egant, sicut discimus & intelligimus nos.

II.
Intellectus Angelicus est discursivus.

Probatur Conclusio Ratione Scoti primò: *Omnis quidditas subjecti cognoscitur*